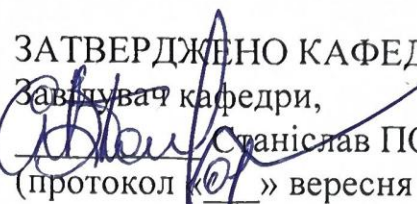

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра механічної та електричної інженерії

ЗАТВЕРДЖЕНО КАФЕДРОЮ

Завідувач кафедри,

 Станіслав ПОПОВ

(протокол № 07 » вересня 2025 року № 1)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(обов'язкова навчальна дисципліна)

ОХОРОНА ПРАЦІ В БУДІВНИЦТВІ

освітньо-професійна програма	Сільськогосподарське будівництво
спеціальність	192 Будівництво та цивільна інженерія
галузь знань	19 Архітектура та будівництво
рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
факультет	Інженерно-технологічний

Полтава
2027 / 2028 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни Охорона праці в будівництві для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Сільськогосподарське будівництво спеціальності 192 Будівництво та цивільна інженерія

Мова викладання державна

Розробник: Наталія ПОПОВИЧ доцент кафедри механічної та електричної інженерії, кандидат технічних наук, доцент

01 вересня 2025 р

Наталія ПОПОВИЧ

Погоджено гарантом освітньої програми
Сільськогосподарське будівництво
01 вересня 2025 року

Сергій ЯХІН

Схвалено радою з якості вищої освіти
спеціальності
Будівництво та цивільна інженерія
протокол № 1 від 01 вересня 2025 року

Голова ради з якості вищої освіти
спеціальності

Володимир МУРАВЛЬОВ

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма здобуття освіти
Загальна кількість годин	105
Кількість кредитів	3,5
Місце в індивідуальному навчальному плані	обов'язкова
Рік навчання (шифр курсу)	4 192БЦбд_2024
Семестр	8
Лекції, годин	16
Лабораторні заняття, годин	10
Практичні заняття, годин	10
Самостійна робота, годин	69
у т. ч. індивідуальні завдання	-
Форма семестрового контролю	екзамен

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета – формування у здобувачів вищої освіти системи знань, умінь і професійних компетентностей щодо забезпечення безпечних і здорових умов праці в галузі будівництва, зокрема при проектуванні, організації та виконанні будівельних робіт, експлуатації об'єктів та обладнання, з урахуванням сучасних технічних, правових, екологічних, соціальних, ресурсозберігаючих і етичних вимог.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Вивчення дисципліни Охорона праці в будівництві є складовою циклу підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр», і базується на вивчених раніше фундаментальних та професійно-орієнтованих дисциплінах: Будівельне матеріалознавство, Будівельна техніка та інші.

4. Компетентності:

ЗК02. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.

СК02. Здатність до критичного осмислення і застосування основних теорій, методів та принципів економіки та менеджменту для раціональної організації та управління будівельним виробництвом.

5. Результати навчання:

РН02. Брати участь у дослідженнях та розробках у сфері архітектури та будівництва.

РН13. Здійснювати організацію та керівництво професійним розвитком осіб та груп у сфері архітектури та будівництва.

***Співвідношення програмних результатів навчання із очікуваними
результатами навчання***

Програмний результат навчання	Очікувані результати навчання навчальної дисципліни
РН02	Вміти враховувати вимоги охорони праці, пожежної безпеки, охорони довкілля при розробленні проєктних рішень; знати основні нормативно-правові акти з безпеки праці, пожежної безпеки, гігієни праці та виробничої санітарії.
РН13	Знати нормативно-правові основи управління охороною праці та вимоги законодавства України у сфері безпеки праці; формувати у колективі культуру безпеки праці, розвивати навички безпечної поведінки та відповідального ставлення до власного і колективного здоров'я

6. Методи навчання і викладання:

- словесні методи;
- практичні методи;
- наочні методи;
- комп'ютерні і мультимедійні методи.

7. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Організація профілактики та контроль за станом охорони праці Система управління охороною праці на будівельному підприємстві. Профілактика травматизму і профзахворювань у будівництві Навчання, інструктажі з охорони праці. Контроль і нагляд за дотриманням безпеки. Обов'язки посадових осіб (бригадирів, майстрів, роботодавців). Відповідальність за порушення законодавства та КЗпП.

Тема 2. Фактори виробничого середовища та аналіз причин травматизму в будівництві

Умови праці та гігієнічна класифікація. Небезпечні й шкідливі чинники на будівельному майданчику. Причини та класифікація виробничого травматизму. Аналіз виробничого травматизму в будівництві. Екологічні аспекти виробничого середовища: вплив будівельних процесів на довкілля, шляхи мінімізації шкідливого впливу.

Тема 3. Безпека праці у проєктуванні та організації будівельних процесів Питання безпеки у проєктній та технологічній документації. Безпечна організація будівельних майданчиків (шляхи, огороження, освітлення, побутове забезпечення). Небезпечні зони на будмайданчику та заходи їх усунення. Безпека під час земляних робіт (котловани, траншеї, кріплення) монтажу та експлуатації техніки. Організація вантажно-розвантажувальних робіт та складування матеріалів.

Тема 4. Охорона праці при виконанні будівельних робіт і технологічних процесів

Безпека монтажних робіт. Безпека основних будівельних процесів (цегляні, покрівельні, штукатурні, бетонні роботи). Загальні вимоги безпеки на майданчику: експлуатація машин і механізмів, пожежна безпека, перша допомога, санітарно-побутове забезпечення. Екологічна безпека на будівельному майданчику: поводження з відходами, зменшення пилу, шуму, вібрацій, охорона ґрунтів і води.

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин				
	усього	у тому числі			
		лекції	лабор.	практ.	с.р.
Тема 1. Організація профілактики та контроль за станом охорони праці	22	4		2	16
Тема 2. Фактори виробничого середовища та аналіз причин травматизму в будівництві	36	4	10	4	18
Тема 3. Безпека праці у проектуванні та організації будівельних процесів	24	4		2	18
Тема 4. Охорона праці при виконанні будівельних робіт і технологічних процесів	23	4		2	17
Усього годин	105	16	10	10	69

8. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Дослідження параметрів мікроклімату повітря робочої зони	2
2	Дослідження забруднення повітря робочої зони	2
3	Дослідження штучного та природного освітлення виробничого приміщення	2
4	Визначення швидкості повітряних потоків на робочому місці	2
5	Визначення концентрації шкідливих речовин у повітрі робочих зон	2
Усього годин		10

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Заходи охорони праці при організації робіт на будівельному майданчику	2
2	Захист робочих місць від шуму	2
3	Безпека праці при виконанні земляних робіт	2
4	Розрахунок небезпечних зон на будівельному майданчику	2
5	Безпека праці при виконанні навантажувально-розвантажувальних і транспортних робіт	2
Усього годин		10

9. Теми самостійної роботи

Назва теми	Кількість годин
Організація профілактики та контроль за станом охорони праці	16
Фактори виробничого середовища та аналіз причин травматизму в будівництві	18
Безпека праці у проектуванні та організації будівельних процесів	18
Охорона праці при виконанні будівельних робіт і технологічних процесів	17
Разом	69

10. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом.

11. Оцінювання результатів навчання

Результати навчання	Форми контролю результатів навчання
РН02	опитування, виконання завдань на лабораторних заняттях, виконання завдань на практичних заняттях, екзамен
РН13	опитування, виконання завдань на лабораторних заняттях, виконання завдань на практичних заняттях, екзамен

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним результатом навчання. Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль і підсумкова оцінка рівня досягнення результатів навчання.

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми / Форма семестрового контролю	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	опитування	виконання завдань на лабораторних заняттях	виконання завдань на практичних заняттях	екзамен	
Організація профілактики та контроль за станом охорони праці	5		5	20	10
Фактори виробничого середовища та аналіз причин травматизму в будівництві	10	25	10		45
Безпека праці у проектуванні та організації будівельних процесів	5		5		10
Охорона праці при виконанні будівельних робіт і технологічних процесів	10		5		15
Разом	30	25	25	20	100

Шкала та критерії оцінювання

опитування

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	опрацьовані завдання самостійної роботи, надані відповіді на усі запитання, вони є достатньо аргументованими
4	опрацьовані завдання самостійної роботи, надані відповіді на переважну більшість запитань
3	опрацьовані завдання самостійної роботи, надані відповіді на більшість запитань, але є неточність у судженнях
2...0	не виконано завдання з самостійної роботи, не надано відповіді на питання, або наявні значні неточності (бали не нараховуються, необхідне повторне опрацювання теми)

Шкала та критерії оцінювання
виконання завдань на лабораторних заняттях

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	виконані теоретичні та експериментальні дослідження та всі необхідні аналітичні обґрунтування; аргументовано висновки, а також надані вичерпні відповіді на контрольні запитання
4	виконані завдання, проведено теоретичні та експериментальні дослідження, всі необхідні аналітичні розрахунки, сформульовано загальні висновки, але вони не є достатньо аргументованими
3	виконані дослідження, але звіт містить не суттєві помилки, не впевнене трактування основних положень, фактів і правил та демонстрування не достатнього вміння аналізувати та оцінювати результати досліджень, що може привести прийняття хибних рішень та висновків
2...0	часткове виконання дослідження, відсутній звіт, відсутність відповідей у здобувача на поставлені питання (<i>бали не нараховуються, необхідне повторне виконання завдання</i>).

Шкала та критерії оцінювання
виконання завдань на практичних заняттях

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	Завдання виконано повністю, всі вимоги і критерії враховані. Робота виконана без помилок, демонструє глибоке розуміння матеріалу та високу якість виконання. Завдання виконано самостійно, без помітних запозичень або необхідності в значній допомозі викладача.
4	Завдання виконано з незначними недоліками, більшість вимог дотримано. Робота містить мінімальні неточності або помилки, які не впливають на загальний результат. Робота виконана в основному самостійно, хоча могла потребувати незначної допомоги.
3	Основні вимоги завдання виконано, але є кілька значних недоліків. Робота містить помітні помилки або неточності, що впливають на загальний результат. Завдання частково виконано з допомогою викладача або з використанням додаткових ресурсів.
2...0	Лише деякі частини завдання виконано, більшість вимог ігнорується. Робота містить критичні помилки, які роблять результат майже непридатним. (<i>бали не нараховуються, необхідне повторне виконання завдання</i>)

Шкала та критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

(форма семестрового контролю – екзамен*)

Вид завдання	Бали	Критерії оцінювання
для кожного питання	10 – 9	здобувач в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст питань, опрацювавши при цьому обов'язкову та додаткову літературу.
	8 – 7	здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних та письмових відповідей, в основному розкриває зміст, опрацювавши при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.
	6 – 5	здобувач в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.
	4 – 3	здобувач не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст питань, допускаючи при цьому суттєві неточності.
	2 – 1	здобувач частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.
	0	здобувач не володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст усіх питань теми під час усних та письмових відповідей.

Максимальна кількість балів за екзамен – 20

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачено під час реалізації навчальної дисципліни

Перелік обладнання необхідного для вивчення навчальної дисципліни забезпечує навчально-наукова лабораторія охорони праці (ауд. № 342): комп'ютер (ноутбук) – 1 шт., пристрій мультимедійний (проектор) – 1 шт., проекційний екран, Гідро термометр НТ-39, гнучкий термоанемометр ТА-1100, газоаналізатор ZG116, люксметр LX1010-BS, цифровий шумомір SL-824, дозиметр-радіометр МКС-05

«ТЕРРА-П», цифровий вимірник вібрації VM-6360, прилади для заміру заземлення М-416 та опору ізоляції (мегомметр М 1101М).

13 Політика навчальної дисципліни

- ***щодо термінів виконання та перескладання:***

Здобувач вищої освіти зобов'язаний виконувати навчальні завдання у встановлені терміни, визначені графіком освітнього процесу та викладачем дисципліни. У разі поважних причин (хвороба, участь у заходах за підтримки університету, форс-мажор тощо) терміни виконання можуть бути індивідуально продовжені за погодженням із викладачем. Поточні завдання можуть бути повторно виконані / перескладені лише за умови попереднього отримання негативної або незадовільної оцінки, або невиконання завдання вчасно. Перескладання підсумкового контролю здійснюється згідно з графіком, затвердженим деканатом, у строки, передбачені для ліквідації академічної заборгованості, не більше двох разів.

- ***щодо академічної доброчесності:***

Усі учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватись принципів академічної доброчесності, визначених Кодексом академічної доброчесності ПДАУ. Недопустимими є плагіат, списування, фальсифікація, фабрикація результатів, використання сторонньої допомоги під час контрольних заходів. У разі виявлення порушення результат оцінювання анулюється, а студент зобов'язаний пройти повторне оцінювання у встановленому порядку.

- ***щодо відвідування занять:***

Відвідування занять є обов'язковим. Пропущені заняття підлягають відпрацюванню у строки, погоджені з викладачем. Невиконання цього обов'язку може вплинути на допуск до підсумкового контролю.

- ***щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти:***

Результати навчання, набуті в неформальній або інформальній освіті (наприклад, онлайн-курси, стажування), можуть бути визнані університетом відповідно до «Положення про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті». Для цього здобувач має подати підтверджувальні документи (сертифікати, протоколи, звіти тощо) та пройти оцінювання рівня засвоєння результатів навчання, якщо це необхідно.

- ***щодо оскарження результатів оцінювання:***

Здобувач вищої освіти має право звернутися з апеляцією щодо результатів поточного або підсумкового оцінювання. Апеляція подається у письмовій формі на ім'я декана не пізніше наступного робочого дня після оголошення оцінки. Розгляд здійснюється апеляційною комісією у триденний строк відповідно до Положення про оцінювання результатів навчання ПДАУ. Рішення комісії є остаточним і не може призвести до зниження оцінки.

14 Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Левченко О.Г., Полукаров О.І., Зацарний В. В, Полукаров Ю. О., Землянська О. В. Охорона праці та цивільний захист: підручник, Київ: Основа. 2019. 472 с.
2. ДБН А.3.2-2-2009 «Охорона праці та промислова безпека у будівництві».

3. НПАОП 0.00-4.12-05 «Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці».
4. НПАОП 0.00-4.21-04 «Типове положення про службу охорони праці».
5. ДСТУ 7239:2011 Система стандартів безпеки праці. Засоби індивідуального захисту. Загальні вимоги та класифікація.
6. ДСТУ Б В.2.5-82:2016 «Електробезпека в будівлях і спорудах».
7. ДБН В.1.1-7:2016 «Пожежна безпека об'єктів будівництва».
8. Порядок розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві, затверджений постановою КМУ від 17.04.2019 № 337.
9. Филипчук В.Л., Шаталов О.С., Гапончук О.А Карпюк Р.М., Калда Г.С. Розслідування нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві: навчальний посібник, Хмельницький, 2023. 337 с.
10. ДСТУ 2293-14. Охорона праці. Терміни та визначення основних понять. [Чинний від 2015-05-01]. Вид. офіц. Київ: Міненергорозвитку, 2015, 19 с.
11. Директива Ради Європейських Співтовариств 89/391/ЕЕС. Про впровадження заходів, що сприяють поліпшенню безпеки й гігієни праці працівників.
12. Міжнародний стандарт OHSAS 18001:2007 Occupational health and safety management systems – Requirements. Системи менеджменту охорони праці – Вимоги.

Допоміжні

13. Ярошевська В. М., Чабан В.Й. Охорона праці в будівельній галузі: навч. посіб. Рівне: НУВГП, 2005. 313 с.
14. Закон України «Про охорону праці» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2694-12> (дата звернення: 29.08.2025).
15. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1105-14> (дата звернення: 29.08.2025).
16. Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/n0001641-08> (дата звернення: 29.08.2025).
17. Правила пожежної безпеки в Україні URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0252-15> (дата звернення: 29.08.2025).

Інформаційні ресурси

18. Закон України «Про охорону праці» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2694-12> (дата звернення: 29.08.2025).
19. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1105-14> (дата звернення: 29.08.2025).
20. Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/n0001641-08> (дата звернення: 29.08.2025).
21. Правила пожежної безпеки в Україні URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0252-15> (дата звернення: 29.08.2025).
22. Сервіс документів будстандарт URL: <http://online.budstandart.com/ua/about.html> (дата звернення: 29.08.2025).